

Lotten Roos, Joanna Wingren, Sonja Ahlfors och Ida Löken visar oss att könsrollerna inte är givna utan inlärd och fullt möjliga att bryta med.

Den förväntansfulla bruden rullas in i papper. Men saxar befriar henne.

Subfrau leker med könsrollerna

Om jag lyckas lura publiken att jag är en man, då är jag en riktig konstnär, säger Ida Löken, norsk skådespelare och dragkingaktör.

Subfrau är dragkings. De är kvinnor som klär ut sig till män. Nyligen gästade de Sverige med föreställningen The Subfrau Acts.

Subfrau är Nordens enda professionella dragkinggrupp. Gruppens åtta medlemmar är från Finland, Sverige, Norge och Island och har sedan starten 2001 producerat ett flertal föreställningar som spelats på scener och festivaler över hela Norden. Årets föreställning, The Subfrau Acts, är deras största produktion hittills trots att bara hälften av medlemmarna kunde medverka i den. The Subfrau Acts skiljer sig från tidigare föreställningar genom att de nu blandar könsrollerna och spelar både män och kvinnor.

– Utgångsfrågan i föreställningen är: vad är en kvinna och vad är

en man? Och vad händer när vi löser upp de traditionella könsrollerna, säger Ida Löken, norsk skådespelerska i Subfrau.

Social konstruktion

Den bakomliggande tanken är att könsroller är en social konstruktion som vi har fått lära oss sedan barnsben att agera i enlighet med. Eftersom de flesta människor dagligen och reflexmässigt upprepar alla små kännetecken på vad en kvinna respektive man är miss-tolkas könsrollerna för biologiskt givna mönster. Teatern, där allt handlar om att gå ut och in i olika roller, är ett perfekt ställe för att visa att det är möjligt att bryta med de stereotypa rollerna.

Det hela började i Helsingfors 2001 där gruppens blivande medlemmar gick på Teaterhögskolans

Nordiska Magisterår tillsammans. Under en tre veckor lång workshop med den amerikanska dragkingartisten Diane Torr byggde de upp varsin manlig karaktär som de sedan spelade i en krogshow och även prövade att använda ute bland folk på stan.

– Det är det ultimata rollarbetet. Om jag lyckas lura publiken att jag är en man, då är jag en riktig konstnär, säger Ida Löken.

Subfraus åtta medlemmar är numera utspridda över hela Skandinavien. Men Subfrau är för dem alla ett hjärtebarn som de gärna sköter om vid sidan av övriga uppdrag inom teatern. Föreställningarna planeras över nätet och sedan följer intensiva perioder med repetitioner och turneringar.

Inför The Subfrau Acts ville de

prova att använda modern dans eftersom möjligheterna till gränsöverskridande är större där än i traditionell teater. Därför kontaktades två koreografer, finskan Arja Tiili och ryssen Sasha Pepelyaev. Ingen av dem hade tidigare sysslat med genusfrågor eller drag.

– Det var ett medvetet val. Vi själva hade sysslat så mycket med detta och nu ville vi utveckla oss, säger Joanna Wingren, finsk skådespelerska i Subfrau.

Absurdistisk akt

Koreograferna jobbade var för sig, vilket har resulterat i två vitt skilda dansakter. Den första akten, Stay With Me av Arja Tiili, handlar om tonårstiden och är ungefär vad man förväntar sig av en dragking-föreställning. Scenen utgörs av en nattklubb och skådespelarna växlar mellan att spela tuffa killar med attityd och att gestalta brev

som de skrivit till sig själva som femtonåringar.

Det är i den andra akten, Papier Maché av Sasha Pepelyaev, det tar ordentlig fart. Skådespelarna står inledningsvis helt stilla uppklädda i strama gammaldags klänningar. Varje ansats till att röra sig och gå in i en stereotyp kvinnlig roll framkallar kräkreflexer hos dem. Till sist ger de upp och därefter följer en absurdistisk akt där alla invanda föreställningar vänds upp och ner. Akten är uppbyggd kring papper och sax, där papper är det som stänger in medan saxen förstör och frigör.

I en scen där bröllopsförebredelser pågår för fullt rullas den förväntansfulla bruden in i papper och vandrar fram till högtidsstunden liknande en mumie. Saxarna befriar och används sedan som instrument i en symfoni. Allt sker i ett högt tempo och allt går inte att förstå, men det lämnar efter sig en upprymd känsla av frihet.

I en central scen pågår en tevedebatt mellan en konstant leende »D'Frau«-missbrukare, en kvinna som nyss blivit kvitt sitt missbruk och en forskare på ämnet. Det är en skruvad scen där kvinnligheten är en drog som hjärntvättar människor likt en frireligiös sekt. Det gäller att se upp! ☺

CARL-MAGNUS HÖGLUND

FAKTA / SUBFRAU

- Dragkinggrupp som bildades i Helsingfors 2001.
- Medlemmar är Lotten Roos, Ida Löken, Sonja Ahlfors, Joanna Wingren, Kristina Alstam, Mária Pálsdóttir, Marika Salooma-Kivelä och Sofia Törnqvist.
- www.subfrau.com